

РЕЙТИНГОВЕ ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Корепанов Г. С.

Науковий керівник: Ковпак Е. О., к.е.н.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Для вирішення проблем, пов'язаних із визначенням обсягів і напрямів інвестицій, вибором оптимальних варіантів вкладень, активізацією інвестиційних процесів та вдосконаленням управління ними на регіональному рівні потенційним інвесторам необхідно спиратися на обґрунтовані оцінки інвестиційної привабливості регіонів України.

Оцінюванню інвестиційної привабливості присвячено багато наукових праць. Значний вклад у дослідження проблеми неоднорідності інвестиційного простору держави внесли науковці В. Гриньова, О. Кузьмін, Т. Кулінич, Г. Харламова, А. Старостіна, О. Носова, Л. Хомич, І. Комарницький, О. Ястремська, Т. Лепейко, Т. Чернявська, Л. Мамуль та інші. Найбільш поширеним підходом до оцінки інвестиційної привабливості регіонів є метод ранжування регіонів за рівнем їхньої привабливості для інвестора, серед яких слід відмітити розробки І.Бланка, Л.Тарангул, І.Горленко, К.Гурової та О.Колосова [2, 3, 5, 8, 9].

Із метою узагальнення спільного впливу різних кількісних факторів на інвестиційну привабливість регіонів, часткового зняття невизначеності широко використовуються рейтинги.

У дослідженні інвестиційної привабливості певного регіону України запропоновано ураховувати наступні чинники:

- рівень загальноекономічного розвитку регіону;
- рівень економіко-географічного розвитку виробничої інфраструктури;
- рівень демографічного становища;
- рівень розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури;
- рівень розвитку інвестиційного ринку.

Оцінка рівня загальноекономічного розвитку регіону проводилась з урахуванням наступних показників:

- питома вага регіону у ВВП України;
- обсяг виробництва промислової та сільськогосподарської продукції на душу населення;
- сальдо ввезення і вивезення споживчих товарів;
- середня місячна заробітна плата робітників і службовців;
- кількість промислових підприємств.

Згідно з [6] оцінювання рівня економіко-географічного розвитку виробничої інфраструктури доцільно проводити з урахуванням наступних показників:

- привабливість географічного розміщення регіону;
- густота залізниць на 1000 квадратних кілометрів території;
- густота автомобільних доріг з твердим покриттям;
- обсяг виробництва електроенергії на душу населення;
- курортно-туристичне значення регіону.

Слід зазначити, що характеристики привабливості географічного розміщення регіону та курортно-туристичного значення регіону не можуть бути оцінені кількісно. Тому, ці показники можуть бути враховані в ході застосування теорії нечіткої логіки.

Оцінка рівня демографічного становища проводилась з урахуванням наступних показників:

- питома вага населення регіону в загальній чисельності населення України;
- питома вага міських жителів у загальній чисельності населення України;
- кількість зареєстрованих безробітних;
- питома вага зайнятого населення в його загальній чисельності.

Оцінка рівня розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури проводилась з урахуванням наступних показників:

- кількість банків, страхових компаній, бірж;
- питома вага приватизованих квартир;
- кількість спільних підприємств.

Оцінка рівня розвитку інвестиційного ринку регіонів проводилась з урахуванням наступних показників:

- відношення середньої заробітної плати до максимальної;
- рівень економічної злочинності.

Для одержання часткової рейтингової оцінки за кожним чинником був використаний наступний спосіб [4, 7]:

$$r_{ij} = \frac{x_{ij}}{x_{\max}} \text{ — для стимуляторів; } r_{ij} = \frac{x_{\min}}{x_{ij}} \text{ — для де стимуляторів.}$$

Інвестиційна привабливість регіонів України оцінювалася за допомогою загальної рейтингової оцінки — r_{i3} . Ця рейтингова оцінка є інтегральною та враховує п'ять

вищезначених чинників: $r_{i3} = \alpha_1 \cdot r_{i1} + \alpha_2 \cdot r_{i2} + \alpha_3 \cdot r_{i3} + \alpha_4 \cdot r_{i4} + \alpha_5 \cdot r_{i5}$

Вагові коефіцієнти α визначалися відповідно до методики визначення чинників інвестиційної привабливості регіонів [3]. Відповідно до отриманих значень коефіцієнтів загальна рейтингова оцінка була отримана так:

$$r_{i3a} = 0,35 \cdot r_{i1} + 0,15 \cdot r_{i2} + 0,15 \cdot r_{i3} + 0,25 \cdot r_{i4} + 0,10 \cdot r_{i5}.$$

Отримані значення представлені в останній графі в табл. 1.

Таблиця 1

Рейтингові оцінки інвестиційної привабливості регіонів України у 2009 р за чинниками і загальна рейтингова оцінка [розраховано автором]

Регіони	Рейтингова оцінка за чинниками					загальна рейтингова оцінка
	за загально-економічним розвитком	за демографічним становищем	за розвитком виробничої інфраструктури регіону	за розвитком ринкових відносин і комерційної інфраструктури	за рівнем розвитку інвестиційного ринку	
АРК	0,273	0,349	0,390	0,271	0,440	0,318
Вінницька	0,241	0,556	0,273	0,123	0,547	0,294
Волинська	0,188	0,420	0,191	0,094	0,490	0,230
Дніпропетровська	0,606	0,560	0,622	0,363	0,475	0,528
Донецька	0,628	0,668	0,824	0,508	0,502	0,621
Житомирська	0,227	0,435	0,227	0,079	0,529	0,252
Закарпатська	0,199	0,494	0,224	0,064	0,685	0,262
Запорізька	0,434	0,756	0,343	0,198	0,437	0,410
Івано-Франківська	0,239	0,533	0,224	0,114	0,758	0,302
Київська	0,388	0,446	0,320	0,093	0,563	0,330
Кіровоградська	0,213	0,443	0,193	0,107	0,451	0,242
Луганська	0,414	0,452	0,460	0,266	0,454	0,394
Львівська	0,322	0,671	0,433	0,262	0,629	0,407
Миколаївська	0,303	0,509	0,235	0,313	0,490	0,345
Одеська	0,349	0,393	0,457	0,199	0,507	0,350
Полтавська	0,382	0,448	0,258	0,159	0,492	0,329
Рівненська	0,221	0,515	0,196	0,106	0,583	0,269
Сумська	0,238	0,426	0,217	0,079	0,493	0,249
Тернопільська	0,183	0,549	0,185	0,070	0,642	0,256
Харківська	0,438	0,562	0,515	0,222	0,500	0,420
Херсонська	0,210	0,262	0,235	0,145	0,439	0,228
Хмельницька	0,224	0,624	0,239	0,105	0,531	0,287
Черкаська	0,273	0,424	0,225	0,101	0,524	0,271
Чернівецька	0,175	0,612	0,174	0,083	0,548	0,254
Чернігівська	0,215	0,362	0,204	0,056	0,482	0,222

м.Київ	1,000	0,427	0,746	1,000	0,655	0,841
м.Севастополь	0,222	0,003	0,233	0,077	0,443	0,176

Середнє значення рейтингової оцінки дорівнює 0,337. Дев'ять із двадцяти семи регіонів мають рейтинг вище за середній, перше місце займає м. Київ, і його рейтингова оцінка істотно відрізняється від інших (табл. 1).

Незважаючи на наявність великої кількості методик рейтингового оцінювання інвестиційної привабливості регіонів України, жодна з них не може претендувати на використання в якості універсальної.

Актуальною проблемою представляється коректування методик з урахуванням регіональних особливостей інвестування, диференціювання за цілями інвестування і т. і. Зокрема, значний інтерес має використання теорії нечітких множин для надання можливості врахування якісних ознак та лінгвістичних змінних [1].

Використана література:

1. Алтунин А.Е., Семухин М.В. Модели и алгоритмы принятия решений в нечетких условиях. - Тюмень: Изд-во ТГУ, 2000. - 352 с.
2. Балацький О.Ф. Управління інвестиціями : навч. посіб. / О.Ф. Балацький, О.М. Теліженко, М.О. Соколов. – [2-ге вид., переробл. і доп.]. – Суми : Університетська книга, 2004. – 232 с.
3. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент. / И.А. Бланк — К.: СП "Итем ЛТД": Ювайтед Лондон Трейд Лимитед, 1995. — 448 с.
4. Єріна А.М. Статистичне моделювання та прогнозування: Навч. посіб. / А.М. Єріна— К.: КНЕУ, 2001. – 170 с.
5. Заблодська І.В. Регіональна промислова політика: питання теорії та практики : монографія / І.В. Заблодська. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2007. – 344 с.
6. Захожай В. Статистика інвестиційної діяльності / В. Захожай, М. Кіт // Персонал. – 2007. – № 8. – С. 10–18.
7. Карминский А.М., Пересецкий А.А., Петров А.Е. Рейтинги в экономике: методология и практика. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 240 с.